

dr hab. Sławomira Chorążyczewska, prof. UAP
Katedra Ubioru na Wydziale Architektury Wnętrz i Scenografii
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Poznań, 22.10.2020.

Ocena rozprawy doktorskiej,
Pani mgr. Renaty Drozdowskiej sporządzona w związku:

z postępowaniem doktorskim, wszczętym w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe Uchwałą numer 35/2016/2017 Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru z dnia 11 kwietnia 2017r., procedowanym przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
oraz
z Uchwałą Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 10 sierpnia 2020 r. nr 41/2020/Rada ds. stopni w przedmiocie powołania recenzentów. w postępowaniu doktorskim mgr. Renaty Drozdowskiej.

Podstawy Prawne:

Zgodnie z § 6 pkt 1 i pkt2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2016 poz.1586), w związku z art.179 ust.2, ust.3 pkt2) lit. b) ustawy z dnia 03 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30.08.2018 r. poz.1669 z późniejszymi. zm.).

Temat rozprawy:

„Symbioza kształtów” zależności form obuwia z formami odzieży na wybranych przykładach XX i XXI wieku.

Promotor rozprawy: Prof. dr hab. Dorota Sak

Podstawowe informacje na temat kandydata:

Na podstawie załączonego wykazu aktywności artystycznej - mgr Renata Drozdowska prezentuje znaczący dorobek twórczy. W tym, udział: w 12-stu wydarzeniach na Międzynarodowych Targach Poznańskich; w pięciu krajowych wystawach zbiorowych oraz trzech zagranicznych. W latach 2002- 2015 realizowała projekty obuwia dla projektantów polskich i zagranicznych. Wprowadziła kilkaset wzorów do produkcji w zakładach

przemysłowych m.in.: *Krzysztof Lasocki design; ZPH Janex; Lim s.c.* oraz inne. W latach 2016- 2017 wdrożyła 15 par obuwia autorskiego do produkcji w ramach pracy w MDH Spółka z o.o. w Łodzi. Doktorantka reprezentuje różnorodną i otwartą aktywność, zarówno w obszarze badawczym jak również warsztatowym m.in.: „Badanie możliwości zastosowania unikatowych technik malarskich w ubiorze i obuwiu” (Radom 2014-2016). Działalność wpisuje się w szeroko rozumiane uczestnictwo w popularyzowaniu kultury. Czynny udział jako prelegent na wielu Konferencjach Naukowych m.in.: organizowanych przez ASP w Łodzi; Izbę i Instytut Przemysłu Skórzanego w Łodzi; Instytut Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie. Prowadzone wykłady, kursy, warsztaty i plenery wpisują się w akademicką dydaktykę. Pełniła funkcję członka Stypendialnej Komisji Odwoławczej i Rewizyjnej Doktoranckich Studiów Środowiskowych (2014-2016). Jako wiceprezes *Stowarzyszenia TOM Mileszki – Towarzystwa Oświatowego* wykazuje aktywność społeczną i organizatorską powiązaną z działalnością na rzecz edukacji najmłodszych. Kandydatkę charakteryzuje otwartość na samorozwój, który potwierdza czynnym udziałem w szkoleniach tematycznych i seminariach. Swoje początki projektowania dla przemysłu datuje na lata 2000. Pracę nad doktoratem, rozpoczyna w 2017 roku, kierując badania w wybrany obszar projektowy, o którym mówi tak: *Od kilku lat skupiam się na transformacji produkcji obuwia w kierunku tzw. przemysłu 4.0, czyli na stworzeniu w pełni modułowego obuwia, w celu osiągnięcia najbardziej optymalnej dla danego użytkownika formy obuwia oraz jej bezpośredniej korelacji z pozostałymi elementami ubioru.*

Ocena formalna i merytoryczna rozprawy doktorskiej:

Opracowanie tematu: *„Symbioza kształtów” zależności form obuwia z formami odzieży na wybranych przykładach XX i XXI wieku* - mgr Renaty Drozdowskiej w części pisemnej posiada formę opisu kluczowych zagadnień, co zapowiada a następnie oddaje złożoność omawianego zagadnienia.

Układ publikacji zawiera podział na rozdziały, opis i dokumentację pracy projektowej, do której odniosę się w drugiej części recenzji.

Dysertację, Kandydatka rozpoczyna nawiązaniem do osobistych tradycji pokoleniowych powiązanych z branżą obuwniczą i uzyskanym doświadczeniem, rozumianym jako wypadkowa wielu czynników określających cechy użytkowe. Akcentuje projektowanie świadome, odpowiedzialnie z umiejętnością oceny potrzeb oraz emocji odbiorcy. Powołuje się na doświadczenie zawodowe związane z projektami: kolekcji masowych, dla klienta indywidualnego oraz wzorów autorskich i unikatowych. Damskich, męskich, dziecięcych oraz specjalistycznych i ortopedycznych. Eksploruje projektowanie modułarne pozwalające na zmienność elementów bazujących na jednostkowej formie obuwia. Myśl projektową poddaje analizie porównawczej badając zależności między obuwiem a ubiorem, posiłkując się historią obu dziedzin z ostatniego stulecia. Wnioski stanowią istotny aspekt budowanej mapy myśli

w drodze do wypracowania koncepcji. Podejmuje próbę osadzenia swoich idei we współczesnych kontekstach globalnego świata konsumpcjonizmu. Nawiązuje do mody, która jest synonimem zmienności, a dla innych informacją o tendencjach i propozycją zmian. Trafnie osadza temat w problematyce współczesności. Jak mawiają *mas media* oraz krytycy i znawcy tematu: „moda to potężny organizm aktywny ekonomicznie i twórczo, angażujący nie tylko kapitały, przemysły, technologie, media, ale także świadomość, gusty estetyczne i wyobraźnię zbiorową”¹.

Równolegle analizuje zmienność form, kroju i technologii wybranych elementów składowych obuwia. Kontekst ubioru ujmuje zmienną linią konstrukcyjną formy oraz symbolicznym powiązaniem ze zmianami społecznymi, kulturowymi i obyczajowymi. Począwszy od lat dwudziestych ubiegłego stulecia poddaje syntezie podobieństwa i różnice w projektowaniu, rozwoju technologii i innowacyjnych metod cyfrowych wykorzystywanych w nowoczesnym wzornictwie XXI wieku.

Rozprawa doktorska jest tematycznym ujęciem wybranych wątków również w kontekście nadmiaru i sposobu produkcji oraz braku etyki w branży modowej. Świadomie wkracza w dyskurs pomiędzy modą a designem. Podejmuje próbę budowania koncepcji wychodzącej na spotkanie zmianom, również kulturowym, jakie niesie cywilizacja postindustrialna i cybernetyczna. Sytuuje swoje wnioski jako obiecujące w kontekście czynionych zmian dla poszanowanie wynalazczości, patentów i konkretnych rozwiązań w obu obszarach. Nawiązuje do historii, opisując na przykładzie twórczości Ferragamo, prekursora przemysłu obuwniczego, rewolucyjne wynalazki. Mają one, zasadniczy wpływ na rozszerzenie eksploracji tematu i procesu badawczego. Zależności na wybranych przykładach, tak reasumuje - cyt.: *Obecnie obserwujemy tendencje do stosowania elementów wymiennalnych w coraz mniej oczywistych z tego punktu widzenia obszarach. [...] wymienne soczewki i szkła, [...] wymienne obudowy telefonów a nawet elementy karoserii samochodowych. Analiza aspektu wymienności i modułowości, pozwoliła mi wyłonić podstawowe kierunki tego zagadnienia we współczesnym projektowaniu obuwia.*

Rozpoznaje temat na wybranych przykładach marek produkujących obuwie modułarne, zwracając uwagę na inspiracyjne nowinki technologiczne i badania w laboratoriach np. zmiany koloru cholewek jako koncepcyjny przykład inteligentnych butów zbudowanych ze specjalnych wyświetlaczy LCD.

Współczesny świat generuje nieskończone możliwości innowacyjnych badań, jednakże oferowana rzeczywistość rozwoju i dostępność technologii jest co najmniej nierówna, zarówno dla projektantów jak i przemysłu. Doktorantka kieruje swoje rozważania w stronę etycznego wykorzystania surowców i zmiany na poziomie modelu produkcji. Tym samym intencjonalnie wpisuje swoje koncepcje w design zrównoważony. Proponuje cyt.:

---

¹ Artykuł: *Projektowanie przemysłowe Issey Miyake*, kwartalnik 2+3D, nr. 4 (III/2002).

opracowywanie rozwiązań, w których to klienci współtworzą produkt, dostosowując go do swych indywidualnych potrzeb z zasobów posiadanych, przez co życie produktu wydłuży się. Nierozumiiałam wydaje się w jaki sposób klienci mogą współtworzyć produkt, skąd pozyskują i jakie posiadają zasoby, które mają przedłużyć funkcjonowanie obuwia? Doktorantka, nie definiuje jasno proponowanych rozwiązań.

Zasadnicze skupienie na produkcji przemysłowej powoduje pewien niedosyt, spowodowany pominięciem ważnego dla tematu, wymiaru artystycznego. Brak powiązań z pokazami innowacyjnych kreatorów mody, w których prezentowane buty stanowiły niejednokrotnie główną inspirację dla designerów powoduje dysonans obszaru eksploracji osadzonego w omawianym kontekście. Tak postrzegana zależność jest wyzwaniem dla projektanta, porównywalna niejednokrotnie do wskazówek zegara, wyznaczonego przez trendy. Często stanowi powielanie standardów, w których twórcy poruszają się jak w zamkniętym kręgu: kanonów, linii, krojów, wzorów i palety barw. Doktorantka świadomie selekcjonuje, wybiera z *oceanu możliwości* obszar projektowy oparty na autorskich rozwiązaniach budując neutralne tło w drodze do zamierzonego celu – uniwersalnego i ponadczasowego produktu.

Ważnym wątkiem wydaje się zdiagnozowanie zależności wynikających z potrzeb różnych grup społecznych. Na przykładzie *Hipsterów*, dla których modniejsze jest bycie niemodnym, odzwierciedla emocje tych, którzy szukają przestrzeni do wyrażenia siebie i mają odwagę się wyróżniać, a jednocześnie chcą pozostać w pełni sobą bez zbędnych przebieranek, wprowadzając nienachalnie do swojej szafy odrobinę unikatowego szaleństwa. Przykład ten, jest wskazaniem na różne potrzeby klientów, których nie spełnia produkcja masowa – jest niszą do wypełnienia przez nowe myślenie o projektowaniu, do której odnosi się wielokrotnie w rozprawie.

Idea projektowa wpisuje się w spostrzeżenia Rolanda Barthesa bowiem współcześnie „żyjemy w czasach, kiedy osąd otaczającego nas świata nie jest podyktowany przeciwstawieniem dobra złu, ale Nowego Staremu. Wszystko może być, zatem poddane zasadom dyktowanym przez modę. A złożoność własnego obrazu w tożsamości Ja, daje poczucie pozornej wolności - bo jakie znaczenie ma ilość guzików czy długość rękawów? Moda mityzuje [...]”². Opisując sposób funkcjonowania mody równolegle kontynuował proces jej *de-mityzacji*, która sprawia, że „zwyczajne staje się niezwykle, dziurawe spodnie przestają być śmieciami, stają się natomiast kosztownym strojem. Podobnie rzecz ma się z inspiracją mody stylem subkultury”³. Zwrócenie uwagi na nastroje społeczne, które są częścią dyskursu mody o modzie, ma istotne znaczenie w dysertacji. Reasumując wnioski Doktorantki – projektowanie powinno zmierzać w stronę personalizacji odbiorcy produktu, w tym obuwia.

---

² Barthes R., *System mody*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2005, s.276.

³ Tamże, s.277.

Rezultat pracy projektowej stanowi naturalną kontynuacją wcześniejszych doświadczeń nabytych w firmie *Krzysztof Lasocki design*, w której realizowała pierwsze wzory z elementami wymiennymi. Natomiast praca w firmie *MDH Łódź* - producenta obuwia i sprzętu ortopedycznego – skutkowałą wprowadzeniem do produkcji wzorów modułowych zmieniających charakter obuwia, niektóre z nich z serii *memo* nadal są dostępne na rynku. Wiedza tematyczna ma zasadniczy wpływ na rozwinięcie autorskich założeń koncepcyjnych w nowym, współczesnym wymiarze badań.

Aspekty technologiczne są częścią procesu projektowego i realizacyjnego, o którym Doktorantka mówi tak: *Punktem wyjścia w projektowaniu jest poznanie zasadniczych prawideł danej dyscypliny, a więc pewnego minimum wiadomości potrzebnych do określenia całości. Cały proces twórczy wzornictwa przemysłowego zawiera się w rutynie procesów dążących do symbiotycznej korelacji funkcji z estetyką.* Prezentowana myśl potwierdza odpowiedzialność i profesjonalizm twórcy, jaki stawia przed sobą. Z drugiej strony jest wyrazem pokory wobec ograniczeń jakie niesie rzeczywistość.

Na potrzeby realizacyjne uzupełnia wiedzę z nowych technologii, biomechaniki i anatomii, którą wykorzystuje w podziałach konstrukcyjnych powodujących kompatybilność wszystkich elementów w obrębie jednej grupy wielkościowej. Modelowe prototypowanie przeprowadza na wielu formach, którym nadaje odpowiednie kształty kopyt. Elementy spodowe oraz rodzaje dekoru, kolorystyki i faktury różnicują formę końcową. Różnice w materiałach wierzchnich, podszewkowych i spodowych obuwia dostosowuje do ogólnych zasad technologii. Zaprojektowane usztywnienie śródstopia i pięty ułatwiają techniczne przymocowanie modułu obcasa w element łączący. Wybór łączenia podobnego do *klik-klak* opracowuje na potrzeby kolekcji jako sumy eksperymentów i pracy badawczej. Powstaje 50 elementów opracowanych zgodnie z parametrami modułów. Ich wzajemna składowość pozwala stworzyć kilkaset wersji. Idea zawarta we wszystkich prezentowanych modelach obuwia przypomina klocki *Lego*, którymi można się bawić, składać i rozkładać w nieskończoność.

Priorytetowe rozwiązania technologiczne zostały przeprowadza na elemencie obcasa, który zazwyczaj kojarzony jest z czynnością wymiany zniszczonych fleków. Nic bardziej złudnego – bowiem zaprojektowany i zastosowany moduł zmienia estetykę całego modelu obuwia – staje się nową wersją estetyczną – wizualnie zmienną w zależności od zastosowanego elementu różnicującego, wybór koloru i surowców, z których został wykonany. Podobne eksperymenty wpisują się we współczesny przedmiot zainteresowań wielu firm, które chcą odpowiedzieć na pytanie – *czy obcasy mogą być wygodne?*⁴ Jedna z firm opatentowała specjalistyczne systemy amortyzujące, podnoszące komfort chodzenia

---

⁴ Grajek P., *Czy obcasy mogą być wygodne*, czasopismo, *image* nr 195, str. 16. (Firma *Caprice* opatentowała system amortyzujący drgania obuwia podczas chodzenia na wysokim obcasie. Dzięki niemu stawy i kręgosłup podlegają o połowę mniejszym drganiom i obciążeniom).

w obcasach szerszych niż szpilka. Niestety, buty na obcasie nie należą do wygodnych, dlatego tak dużo uwagi Doktorantka poświęca doborowi materiałów na wierzchy obuwia o właściwościach surowca zapewniających stopom komfort dopasowania w trakcie użytkowania. Wybiera wysokiej jakości skóry naturalne o różnym wykończeniu lica. Nie bez znaczenia jest dobór faktur i barw w kolekcji końcowej – ma to zasadniczy wpływ na efekt wizualny. Zaletą projektu jest zróżnicowana przemienność elementów modułarnych opartych na konstrukcji bazowej. Każdą konfigurację można potraktować jako osobny wzór, model produkcyjny z zachowaniem formy wyjściowej. Mamy do czynienia z uniwersalną kolekcją o nieskończonej możliwości budowania formy rozumianej jako dodawanie lub odejmowanie elementów. Priorytetem koncepcji jest modułarna składanka w określonych punktach łączeń. Pierwszy wizualny ogląd może być mylny, ponieważ nie dostrzegamy istotnych zmiennych ukrytych w składowych obuwia. Perfekcyjny kamuflaż połączeń w obcasie, uzyskany precyzyjną techniką druku 3D ukrywa nadaną funkcję wymienności. Zabieg ten, umożliwia metamorfozę kolorystyczną i materiałową w interakcji z wymagającym użytkownikiem produktu. Doktorantka uwzględnia zastosowanie modułów produkowanych z surowców dostosowanych technologicznie do produkcji, jednakże nie dowiadujemy się więcej o możliwych komponentach. Automatycznie nasuwa się sugestia połączenia wątków projektowych i ekologicznych wykorzystujących surowce pochodzące z recyklingu, które mogłyby z powodzeniem znaleźć zastosowanie w produkcji wybranych elementów.

Wpleciony w temat, kontekst mody jest powszechnie rozumiany jako nośnik nowych treści, każdego dnia nowszych, zatem jakich treści należy szukać w pracy projektowej Doktorantki? Z pewnością nie należy wiązać proponowanych idei ze światem *Fashion show*, ikon mody czy znanych wizjonerów takich jak Aleksander Mc Queena czy Iris van Herpen, ale z rzetelnie zaprojektowanym obuwiem spełniającym swoją funkcję użytkową.

Nie zgadzam się z tezą Doktorantki cyt.: *obuwie zaprezentowane w niniejszej pracy z założenia modalne wyznacza nowy kierunek w myśleniu o modzie...*, bowiem jest tylko jedną z wielu propozycji realnie osadzonych w niepewnej rzeczywistości jaką jest *machina mody*. Niezdefiniowane tematyczne zależności: *form obuwia z formami odzieży* kierują intuicyjnie na poszukiwanie odpowiedzi - jak tradycja wiąże się z nowoczesnością? Niezależnie od tego, czy uważnie śledzimy najnowsze trendy obuwnicze, czy nie, funkcjonujemy w wielowiekowym kręgu zależności. Niektóre projekty upadają bezpowrotnie, niektóre zyskują sławę bardzo szybko - w przypadku krojów obuwniczych warunkiem prawdziwej elegancji jest dobry wygodny but. Poza komfortem i wygodą Doktorantka proponuje przedłużenie terminu użytkowania, który należy rozumieć jako bezpośrednie nawiązanie do ekologii i zmniejszenia nadmiaru produkcji.

Unikatowa estetyka oraz zmienna funkcjonalność wpisuje się w bogatą tradycję wzorniczą w nowym wydaniu. Doktorantka wykazuje duże poczucie wolności twórczej oraz osobistej wypowiedzi projektowej. Prostota, a zarazem finezja abstraktu, cechuje większość

realizacji. Projektując swoją kolekcję obuwia - zaprasza nas w podróż do zobaczenia różnych mikro przestrzeni jako doświadczenia w odkrywaniu coraz to nowych, nieustannie zmieniających się perspektyw w jej odczytywaniu. Rzeźbiarska analiza formy, skali, właściwości użytego materiału skłaniają autorkę do niestandardowych poszukiwań. Wrażliwość i umiejętność dostrzeżenia szczegółu skutkuje nowatorską całością dzieła. Wielowarstwowe analogie, złożoność elementów, struktur i barw powodują, że powstaje nowa, odrębna jakość w granicach funkcjonalnej dowolności. Bardzo interesujące wydają się te najprostsze projekty, ale również te, w których niewymuszona prostota, powściągliwość przekazu łączy w sobie to co użyteczne i indywidualne. Projektowanie Pani Renaty Drozdowskiej, może być rozumiane jako otwarty proces poszukiwania tego co istotne, ważne do powiedzenia i przekazania.

Rozprawa doktorska napisana przejrzystym językiem. Stanowi wielowątkową i wyczerpującą analizę tematu. Opracowanie projektowe dzieła oraz systemu modułarnego jest nowym autorskim rozwiązaniem wzorniczym, którego dalsze losy powinny się kierować w stronę produktu zastrzeżonego oraz wdrożenia do produkcji przemysłowej.

Konkluzja

Mgr Renata Drozdowska zrealizowała kolekcję butów o nowej estetyce oraz oryginalnie opracowała projekt oparty na wymiennym systemie modułarnym bazującym na jednostkowej formie obuwia jako rezultatu badań tematu pt. „Symbioza kształtów” zależności form obuwia z formami odzieży na wybranych przykładach XX i XXI wieku.

Dysertację należy rozpatrywać w dwóch obszarach: kolekcji obuwia jako zbioru jednostkowych wzorów modeli tworzących składową prezentowanego dzieła oraz obszerny zakres badawczy dotyczący nowych rozwiązań. Opracowanych projektowo i technologicznie, których rezultatem jest autorski system modułarny powodujący wymiennność składowych elementów obuwia oparty na bazowym modelu. Myśl projektową rozumianą jako innowacyjną - należy uznać modyfikację obcasa poprzez wymiennność modułu w wyznaczonych punktach łączy w systemie opracowanym na potrzeby projektu. Poza komfortem i wygodą Doktorantka proponuje przedłużenie terminu użytkowania produktu w interakcji z klientem, wpisując się tym samym w nurt zrównoważonego rozwoju. Opracowana koncepcja projektowa i realizacyjna stanowi nowe rozwiązanie, których prawa autorskie do pomysłu należałoby chronić wzorem zastrzeżonym. Koncepcja jest inspirująca do dalszych badań oraz testów wdrożeniowych i produkcyjnych.

Prezentowany rezultat rozprawy posiada obszerną dokumentację projektową i realizacyjną. Łączy w całość wszystkie wątki dzieła, które są realnym przykładem otwartego myślenia i determinacji w działaniu. Świadomość projektowa, umiejętność poszukiwania innowacyjnych rozwiązań świadczy o twórczym nastawieniu na kreatywny rozwój.

Sumując wszystkie powyższe elementy recenzji, wiedzę teoretyczną, znajomość tematu i kontekstu własnej twórczości – wszystko to, w zestawieniu z konsekwencją i chęcią poszerzania własnego horyzontu dowodzi, że autorka nie boi się wyjść poza sferę bezpiecznego komfortu – warunku dalszego rozwoju projektowego i artystycznego.

Oceniam bardzo wysoko rozprawę doktorską i wskazane dzieło mgr. Renaty Drozdowskiej. Popieram z całym przekonaniem wnioski o przyznanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Ocena jakości i rozmiaru przedstawionego dzieła w dokumentacji Kandydatki pozwala stwierdzić zgodność z wymogami; bez zastrzeżeń spełnia wszystkie wymagania ustawowe określone zgodnie z § 6 pkt 1 i pkt2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. (Dz. U. z 2016 poz.1586), w związku z art.179 ust.2, ust.3 pkt2) lit. b) ustawy z dnia 03 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 30.08.2018 r. poz.1669 z późniejszymi. zm.)

Odręczny podpis recenzenta

